

Տ՝ՕԸ. Նիազ — խանութ, Հայուհի¹⁾:

Տ՝ՕԻ. Շիրին խանութ, Խապահան-
ցի ծնողներէ:

Տ՝ՕԳ. Գեօհէր — խանութ, Գե-
լանցի ծնողներէ:

Տ՝ՕԴ. Օէյնար — բաջի խանութ,

Սաղանդարանցի ծնողներէ:

Տ՝ՕԵ. Նարգիզ — բաջի խանութ,
Հայուհի²⁾

Տ՝ՕԶ. Խաղիջէ խանութ, Խորայե-
լուհի:

Տ՝ՕԷ. Թարա խաթուն, Խապահանցի
ծնողներէ:

Տ՝ՕԸ. Սաքինէ խանութ, Թուրք-
մանուհի:

ԳԱԼՈՒՍ ՇԻՐՄԱԶԱՆԵԱՆՏ.

(1) Նախիջևանցի, երևելի էր իւր մարդավա-
րութեամբն ու ճարտար լեզուովն պարսկերէն բար-
բառումն:

(2) Օսմանեան կողմերէն բերած գերի, երևելի
էր իւր տաճկերէն խօսակցութեան մէջն: Հատ

անգամ Հաջը կը հրամայէր սրան առածներ,
պատմութիւններ, առասպելներ պատմել, մինչև իւր
քունը տանելը: Բաց ի էս ձիրքերէն, էր և գեղե-
ցիկ տեսեամբ: Նրա ծամերն այնքան երկար էին, որ
թղաչափ գետնի վերայ կը «փռուէր» երբ կը շրջէր:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

Հ Ե Յ Ն

Լուսին, որ Հայոց դաշտեր շրջում ես՝

Եւրանի՜ թէ մեզ տեսածդ գաս պատմես,

Թէ ի՞նչ վիճակում է Հայ ազգութիւն,

Թէ ունի՞ նախկին ուժն և զօրութիւն:

Սկըսիր պատմել աննախանձաբար

Ինչ որ գործվում է արդար անարդար.

Պատմի՛ր ով լուսին՝ պէտք է շտապել,

Մեր Հայրենեաց լուր կամինք մենք լսել:

Իսկ արծաթափայլ լուսին լի լուսով՝

Տրամութեան վերայ այլ կնճիռ թողլով

Սկսաւ պատմել մի ըստ միոջէ

Ինչ անցք անցիլ են և դեռ անցնումէ:

— Թէպէտ և իւրեան դաշտեր ամայի

Հայն գործումէ առանց մի ահի,

Այրերի միջեց արդէն դուրս գալով
 Հնձումէ իւր արան խրձում խնդալով :
 Թէպէտ և նենդ Յոյնն . . . նենդում է Հային՝
 Ազգութիւն նորա քանդել զլեռովին,
 Ուրախանում է մըտքով յար խաբուած
 Երբ որ տեսնում է սիրով յինքն յարած :
 Թէպէտ կաթողիկ և բողոքական
 Վարդգիշները ինչպէս չար դադան՝
 Գրիգորի Հօտից խլելով գառներ
 Հա, պատճառում են շատ ու շատ վշաեր,
 Բայց և խայտառակ նոցա գործքերը
 Եւ պառակտումն բոլոր ջանքերը՝
 Այժմ խիստ թոյլ են՝ չունին զօրութիւն,
 Շուտով կվերնան, քանզի չունին բոյն :
 Երբ որ գիտութիւն նստեց զատաստան,
 Ազգաց իրաւունք երևան եկան,
 Հայոց ազգութիւն ձեռքին մի մատեան
 Գնաց դատաստան անմահ գիտութեան :
 Այս այն մատեան էր ուր որ հնութիւն
 Հայոց ազգութեան գրուած էր համբուն,
 Խորենեան վարժ ձեռք գրիչք պատմութեանց
 Եւանդ Հայ ազգից թողին աշխարհաց :
 Վննեցաւ այս զիրք, ուր որ վեշտ ցաւեր
 Հայոց ազգութեան թողին պատմիչներ,
 Ուր որ Եղիշէ քաղցրաբան գրչով
 Ողբում էր Վարդան իւրեան քաջերով ,
 Եւ Բնդհանրական Պատմութեան թերթեր
 Յոյց տունն նոյնպէս բիւր տառապանքներ,
 Խայտառակուեցան Ինկիլիցիանէր *)
 Եւ հղեռական Աֆտոդաֆէներ **) :
 Գիտութիւն յաղթեց երբ որ յաջողեց
 Ենօրէն մարդոց չափ սահման դրեց,

(*) Հռովմէագաւան հոգեւորականների կրօնական քննութիւնքն կամ կաթողիկաց հաւատաքննութեան ատեանք :

(**) Այն բոլոր միջոցները որ գործ էին գնում Պապական հոգեւորականները կառնածելի մարդոց դէպ ի ուղղութիւն կամ մահու խարոյկ դարձնել՝ կոչվում է — ֆէր — ֆէ — ֆէ :

Չբմբխել ձեռքը եղբոր արեան մէջ,
 Վաղցրութեամբ լուծել ամեն կազ ու վէճ:
 Վճռեց համակամ գիտութեան ստեան
 Յարգել և սիրել մարդուն բանական,
 Եւ ազատութեան կամքի և խղճի՝
 Ոչ ոք յանդգնի դնել չափ սահման:
 Հիացաւ երկիր դէպ ի այս վրձիւ,
 Ղփտութիւն, գոչեց, դու մեզ կեանք բերիր,
 Երդ թագաւորէ դու մեր սրտերին,
 Ղու կեանք և վրկիչ մարդկութեան սեռին:
 Երբ թագաւորեց զիտութիւն հղօր՝
 Ըմեն ազգ ջանաց յառաջել նոյն օր,
 Բռնաբարութիւնն ճգնաժամ հասաւ,
 Վանդի իրաւունք երեան եկաւ:
 Հայ ազգութիւն ևս զիտութեան շնորհով՝
 Ղփտուն աշխարհաց անխոնջ ջանքերով՝
 Շնչում է արդ օդ ազատ և ուրախ,
 Չկան շատ տեղում ոչ ախ և ոչ վախ:
 Ի այց ուր Հայորդին երբեմն տարազիր
 Տանում է զրկանք և վիշտ սաստկազին,
 Չէ թագաւորել այնտեղ զիտութիւն
 Չունի անդ արժէք մարդն ու ազգութիւն:—
 Հապա Հայ ազգ՝ դու որ կամիս զիտել
 Վո ազգի վիճակ, կուզես կարեկցել,
 Ղփտութեան դրօշի տակը դու մախր,
 Եյնտեղ անվիշտ կեանք քիչ համար դախր:
 Իսկ եթէ հեռու դու զիտութիւնից
 Կուզես յետ մնալ և մարդկութիւնից,
 Ներկայ վիճակիցդ ինչ օգուտ է քիչ,
 Ե՞ր այդպէս հարցով աշխատ կառնես մեզ: